

ТОРГОВЕЛЬНЕ ФІНАНСУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Вступ України до СОТ відповідно до рішення Генеральної ради організації від 5 лютого 2008 року, інтеграція у європейський економічний простір сприяє підвищенню інтенсивності зовнішньої торгівлі, а отже, приводить до збільшення кількості та обсягу експортних та імпорتنих торговельних операцій, а відтак – розширює можливості активного застосування продуктів торговельного фінансування [1].

Торговельне фінансування (англ. trade finance) – це комплекс методів, інструментів та механізмів з фінансування зовнішньоторговельних операцій клієнтів шляхом залучення кредитних ресурсів. У наданні таких ресурсів центральну роль відіграють: 1) суб'єкти господарювання; 2) банківські установи; 3) спеціальні фінансово-кредитні установи; 4) міжнародні організації.

В умовах трансформації української економіки вітчизняні суб'єкти господарювання відчуваючи дефіцит обігових коштів розраховують, в основному, на залучення закордонного торгового фінансування. Проте, глобальна фінансова криза 2008-2009 рр. внесла свої корективи у процес торговельного фінансування через скорочення попиту на імпорتنу продукцію, особливо продукцію машинної промисловості і обладнання. Одночасно в світі скоротився попит і на експорт з України, як, приміром, на сталь і товари широкого вжитку. Незважаючи на зміну тренду в сфері зовнішньоторговельної діяльності України залишається незмінними її результуючі наслідки домінування імпорту над експортом, що посилює торговельний дисбаланс. Таким чином, зростає затребуваність залучення банківських установ до процесу фінансування міжнародної торгівлі, що

сприятиме мінімізації ризиків та розширює можливості управління ліквідністю компанії.

Українські банки досі дуже вибірково підходять до питання кредитування національних імпортерів і експортерів, особливо у випадку операцій, які передбачають довгострокове фінансування. Таким чином, необхідно вибирати найбільш надійні документарні форми фінансування (акредитиви, інкасо, гарантії), що покликані знизити ризики й гармонізувати інтереси покупця й продавця. Дані форми фінансування є вигідною альтернативою звичайному заставному кредиту, оскільки їх вартість є значною меншою в порівнянні зі звичайним заставним кредитом. В середньому вартість торгового фінансування для українських підприємств станом на 2015 рік становитиме 5-9% річних у доларах, а банківського кредиту – від 12%. Слід зазначити, що незважаючи на привабливість ціни торгового фінансування для суб'єктів господарювання не варто до них вдаватися при невеликих розмірах угоди (менше п'ятдесяти тисяч доларів).

Який би спосіб фінансування експорту не був обраний, обійти норму про повернення валютного виторгу в країну протягом 90 днів неможливо. А от акредитив при імпорті дозволяє обійти деякі тверді норми валютного регулювання. Якщо виставляється акредитив з відстрочкою платежу й гроші за товар відразу не перераховуються, то в імпортера немає гострої необхідності ввезти товар на митну територію України протягом 90 днів. Дати увезення окремих партій і розміри цих партій формуються винятково за взаємною домовленістю експортера й імпортера.

Ключовим інструментом торгового фінансування в усьому світі виступає кредитування експортних операцій під гарантії експортних кредитних агентств (ЕКА). Ці кредитні інститути працюють за рахунок спеціальних державних бюджетів, створених для захисту (страхування) експортерів та їх ризиків при роботі з іноземними покупцями [2]. Наприклад, вітчизняний Укрексімбанк уклав більше тридцяти угод з банками й ЕКА інших країн про фінансування постачань з цих держав. А VAB Банк

співробітничав з німецьким банком АКА Ausfuhrkredit-Gmb й агентством Euler Hermes Kreditversicherungs-AG. У рамках такого співробітництва фінансується імпорт товарів з Німеччини на суму від 250 тис. євро терміном на 3-5 років. Ресурси надаються українському банку під 8% річних. При цьому західний банк виплачує іноземному виробникові вартість поставлених товарів, а ЕКА виступає фінансовим гарантом [3].

Премію ЕКА при реалізації такого роду проектів становить одноразова процентна ставка. Дана премія безпосередньо залежить від ризиків країни, в якій знаходиться позичальник. Існує і спеціальна рейтингова шкала Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), згідно якої Україна знаходиться на найнижчому - сьомому щаблі. Цей факт, в першу чергу, і впливає на розмір страхової премії ЕКА по відношенню до українського імпортеру - чим вище ризики, тим дорожче. Однак, існує ряд факторів, що впливають на зниження даних ставок (кредитоспроможність та бізнес-план компанії тощо) [4].

Особливо значні для народного господарства інвестиції можуть фінансуватися і наднаціональними фінансовими установами, прикладами яких є: 1) займає Міжнародний монетарний фонд (МВФ); 2) група Світового банку: Міжнародний банк реконструкції і розвитку (МБРР); Міжнародна організація розвитку (МАР); Міжнародна фінансова корпорація (МФК); 2) Європейський інвестиційний банк (ЄІБ); 3) Банк для Східної Європи (Європейський банк реконструкції та розвитку, ЄБРР). Вони або фінансують такі інвестиції, або супроводжують їх так званим співфінансуванням (тобто спільним фінансуванням наднаціональної установи з одним або декількома комерційними банками). Проте, провідне місце серед міжнародних установ кредиторів займає Міжнародний монетарний фонд (МВФ), Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР), які сприяють збалансованому зростанню міжнародної торгівлі та подоланню валютних труднощів країн-учасниць, пов'язаних з дефіцитом їх платіжного балансу. МВФ та МБРР

